

REPUBLICA MOLDOVA
CONSILIUL RAIONAL CIMIȘLIA

PROIECT

DECIZIE Nr. ____ / ____
din _____ 2025

**cu privire la activitatea Direcției Economie, Agricultură, Investiții
și Turism pentru anul 2025 și situația socioeconomică a raionului Cimișlia**

În conformitate cu:

- art. 4 alin. (3) din Legea nr. 435/2006 privind descentralizarea administrativă;
- art. 43 alin. (1) din Legea nr. 436/2006 privind administrația publică locală;
- Decizia consiliului raional nr. 06/05 din 15 noiembrie 2024 cu privire la Programul de activitate al Consiliului Raional Cimișlia pentru anul 2025;
- Decizia consiliului raional nr. 05/09 din 02 octombrie 2024 privind Regulamentul de organizare și funcționare a Direcției Economie, Agricultură, Investiții și Turism.

Audiind raportul de activitate al Direcției Economie, Agricultură, Investiții și Turism pentru anul 2025 și informația privind situația economică a raionului Cimișlia, Consiliul Raional Cimișlia

DECIDE:

1. Se ia act raportul de activitate al Direcției Economie, Agricultură, Investiții și Turism și informația privind situația economică a raionului Cimișlia, conform anexei.
2. Direcția Economie, Agricultură, Investiții și Turism va executa calitativ și în termen sarcinile/atribuțiile stabilite în Regulamentul de organizare și funcționare a Direcției Economie, Agricultură, Investiții și Turism și deciziile consiliului raional.
3. Controlul executării prezentei decizii se atribuie, dnei Ana Donia, vicepreședinta raionului.
4. Prezenta decizie se include în Registrul de stat al actelor locale și se aduce la cunoștință:
 - Vicepreședintei raionului, dnei Ana Donia;
 - Direcției Economie, Agricultură, Investiții și Turism;
 - Prin publicarea pe pagina web a Consiliului Raional Cimișlia www.raioncimislia.md.

Președintele ședinței

Contrasemnează:

Secretarul consiliului

Mariana Vasluian

Coordonat:

Președintele raionului

Andrian Talmaci

Avizat:

Vicepreședintă a raionului
Secretarua interimară a consiliului

Ana Donia
Mariana Vasluian

Proiect elaborat de:

Direcția Economie, Agricultură, Investiții și Turism

Notă informativă

**la proiectul de decizie nr. __/__ din _____2025
cu privire la activitatea Direcției Economie, Agricultură, Investiții și Turism
pentru anul 2025 și situația socioeconomică a raionului Cimișlia**

Direcția Economie, Agricultură, Investiții și Turism este una dintre subdiviziunile din subordinea Consiliului raional Cimișlia, abilitată cu dreptul de a promova politicile statului și cele regionale în domeniul economic, agricol, investițional, turistic și dezvoltare locală în teritoriul administrat. Structura direcției este aprobată prin decizia Consiliului Raional Cimișlia nr. 05/09 din 02.10.2024.

Reieșind din sarcinile și funcțiile principale ale direcției, prevăzute în Regulamentul de organizare și funcționare, Planul anual de Acțiuni al direcției aprobat, dispozițiile președintelui raionului și fișele de post ale specialiștilor, Direcția Economie, Agricultură, Investiții și Turism activează în vederea realizării următoarelor obiective:

I. Elaborarea documentelor de planificare strategică și a planurilor de acțiune la nivelul raionului în domeniile economie, agricultură, investiții și turism, precum și monitorizarea realizării acestora.

II. Promovarea în teritoriu a politicilor statului în domeniile dezvoltării economice, agriculturii și turismului.

III. Promovarea investițională a raionului Cimișlia, inclusiv prin identificarea oportunităților de proiecte, cooperare interinstituțională și atragerea finanțărilor nerambursabile.

IV. Facilitarea creării de parteneriate pentru accesarea finanțărilor locale, regionale, naționale și internaționale, în vederea dezvoltării durabile a comunităților din raion.

Reieșind din cele expuse, propunem Consiliului Raional Cimișlia să ia act de raportul privind activitatea Direcției Economie, Agricultură, Investiții și Turism pentru anul 2025 și situația socioeconomică a raionului Cimișlia.

Direcția Economie, Agricultură, Investiții și Turism

Raport cu privire la activitatea Direcției Economie, Agricultură, Investiții și Turism pentru anul 2025 și situația economică a raionului Cimișlia

Direcția Economie, Agricultură, Investiții și Turism (în continuare - Direcție) a fost înființată ca rezultat al reorganizării Direcției Economie și Atragerea Investițiilor și Direcției Agricultură și Industria Prelucrătoare prin fuziune (contopire) din data de 01 ianuarie 2025.

Direcția este o subdiviziune structurală a Consiliului Raional Cimișlia (în continuare Consiliu), fără statutul de persoană juridică, abilitată cu dreptul de a promova politica de stat în domeniul economiei, agriculturii și turismului, politica de dezvoltare socioeconomică a raionului, în strictă corespundere cu competențele legale și strategiile naționale și locale de dezvoltare, precum și atragerea investițiilor prin elaborarea și promovarea proiectelor investiționale, inclusiv prin cooperare transfrontalieră.

Sarcinile și funcțiile principale ale direcției sunt prevăzute în Regulamentul privind organizarea și funcționarea Direcției, aprobat prin Decizia consiliului raional nr. 05/09 din 02.10.2024.

Direcția își organizează activitatea având ca scop realizarea obiectivelor strategice stabilite de autoritățile centrale și Consiliu și exercită următoarele funcții:

1. Elaborarea documentelor de planificare strategică și a planurilor de acțiune la nivel de raion pe domeniul de competență și monitorizarea realizării acestora.
2. Promovarea în teritoriu a politicii statului în domeniul economiei, agriculturii, investițiilor și turismului.
3. Acordarea suportului informațional și metodologic agenților economici din teritoriu privind consolidarea capacităților de producere, de prestare a serviciilor și creșterea competitivității.
4. Monitorizarea activității agenților economici din teritoriu, indiferent de forma de proprietate și organizatorico-juridică.
5. Promovarea investițională a raionului Cimișlia.
6. Stabilirea și dezvoltarea parteneriatelor cu potențiali finanțatori, parteneri de dezvoltare a Republicii Moldova.
7. Inițierea, elaborarea și promovarea proiectelor investiționale.
8. Facilitarea creării de parteneriate pentru implementarea (realizarea) proiectelor investiționale de dezvoltare locală și regională.

Documente de politici

În activitatea sa Direcția se ghidează și de Planul de acțiuni privind implementarea Strategiei de Dezvoltare a raionului Cimișlia pentru perioada 2022-2028 care reprezintă un document de planificare pe termen lung. Acest document strategic este fundamentat pe o analiză profundă a situației actuale a raionului și identifică direcțiile prioritare și obiectivele cheie ce urmează a fi atinse în următorii ani.

Direcția, ca subdiviziune responsabilă de asigurarea elaborării Strategiei de dezvoltare socio-economică a raionului, a programelor, planurilor de acțiune sectoriale în domeniile

economic, agricol și turism ale raionului, în comun cu subdiviziunile Consiliului, autoritățile publice locale de nivelul unu, societatea civilă, mediul privat și alte părți interesate au monitorizat, analizat, evaluat și raportat realizările Planului de acțiuni privind implementarea Strategiei de dezvoltare a raionului Cimișlia pentru perioada 2022-2028, inclusiv în domeniile economic și agricol;

Pe parcursul anului 2025 Direcția a participat activ în procesul de elaborare a proiectului Strategiei de dezvoltare a turismului în raionul Cimișlia. În scopul elaborării Strategiei de dezvoltare a turismului în raionul Cimișlia pentru anii 2026–2030, au fost efectuate acțiuni de evaluarea a nivelului de valorificare a potențialului turistic local și identificarea măsurilor necesare pentru consolidarea sectorului turistic la nivel raional. Specialiștii direcției au participat activ în grupul de lucru de elaborare a proiectului strategiei, au colectat date necesare de la APL I pe care le-au sistematizat și le-au înaintat, inclusiv pentru proiectul Planului de acțiuni privind implementarea Strategiei de dezvoltare a turismului în raionul Cimișlia. Strategiei de dezvoltare a turismului în raionul Cimișlia urmează a fi prezentată Consiliului spre examinare și aprobare. Au fost elaborate propuneri, cum ar fi:

1. Crearea și promovarea rutelor turistice tematice (vin, tradiții și gastronomie locală);
2. Dezvoltarea infrastructurii turistice (indicatoare, zone de agrement.);
3. Promovare digitală (site web, hartă turistică online);
4. Participarea activă la programe de finanțare a turismului.

Promovarea în teritoriu a politicii statului în domeniul dezvoltării economice

În domeniul promovării politicii statului în domeniul de competență, Direcția a activat în colaborare cu subdiviziunile și instituțiile publice din subordinea Consiliului Raional Cimișlia, organele administrației publice locale de nivelul I, reprezentanții ministerelor și altor autorități publice centrale, agenții economici din raion și serviciile desconcentrate din teritoriu.

Promovarea în teritoriu a politicii statului în domeniul economiei, agriculturii și turismului are ca scop sprijinirea și încurajarea antreprenorilor și a potențialilor antreprenori din raion în dezvoltarea afacerilor lor și în accesarea oportunităților de finanțare și instruire. În cadrul acestui obiectiv, au fost desfășurate o serie de acțiuni menite să ofere suport și îndrumare persoanelor interesate în dezvoltarea activităților antreprenoriale. Dialogul cu antreprenorii locali și studiile efectuate pentru identificarea problemelor și a potențialelor soluții au reprezentat un alt aspect al activității Direcției. Prin colaborarea cu parteneri locali, prin acordarea asistenței metodice și consultative de către Incubatorul de Afaceri, ODIMM, Camera de Comerț și Industrie fil. Hîncești, și ONG-uri s-a urmărit sprijinirea și stimularea mediului de afaceri local prin identificarea nevoilor acestuia și oferirea de soluții și programe de dezvoltare și instruire, informarea antreprenori din localitățile raionului, facilitând accesul acestora la programele de instruire și dezvoltare profesională.

Direcția a contribuit la crearea clusterului OviClust în domeniul creșterii ovinelor care stimulează dezvoltarea economică și crearea de locuri de muncă în raion. Prin intermediul acestor acțiuni, Direcția de Economie și Atragerea Investițiilor demonstrează angajamentul său ferm față de sprijinirea și promovarea dezvoltării economice locale.

Promovarea investițională a raionului Cimișlia

Întru promovarea oportunităților de a investi în raionul Cimișlia Direcția a asigurat plasarea pe pagina web a Consiliului informației relevante despre oportunități de dezvoltare a afacerilor prin investirea în economia raionului, a promovat ofertele investiționale a raionului oferite de:

1. Incubatorul de Afaceri;
2. Parcul Industrial Cimișlia;
3. Subzona Cimișlia a ZEL "Bălți";
4. Platforma Industrială Multifuncțională Cimișlia, promovată cu susținerea Organizației pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului;

Atragere investiții, creare de parteneriate pentru accesarea finanțărilor proiectelor de dezvoltare locală și regională.

Direcția a asigurat plasarea pe pagina web a Consiliului informației relevante despre oportunități de dezvoltare a afacerilor, posibilități de accesare a finanțelor, apeluri de proiecte investiționale destinate atât agenților economici cât și APL-lor și ONG-lor.

Activitățile de stabilire a parteneriatelor pentru accesarea finanțărilor proiectelor de dezvoltare locală și regională reprezintă un obiectiv strategic al Direcției. Această activitate nu doar susține, ci și încurajează colaborarea între diferite autorități și atragerea resurselor financiare necesare pentru implementarea proiectelor de dezvoltare durabilă în raion.

În anul 2025 specialiștii Direcției au elaborat proiectul investițional „Dotarea cu echipament a Sălii de Festivități a Școlii de Arte din or. Cimișlia” cu un buget de 37 800,0 Euro. Proiectul a fost acceptat spre finanțare de Consiliul Județean Iași care a alocat suma de 34 020,0 Euro, iar Consiliul a contribuit cu 3780,0 Euro. Proiectul a fost implementat, a rămas de achiziționat proiectorul și sistemul de sonorizare.

A fost elaborat proiectul investițional „Crearea, reabilitarea și promovarea obiectivelor turistice din zona de sud (Cimișlia, Leova, Basarabeasca)” și au obținut avizul Ministerului Culturii. Acest proiect, cu un buget de 29,20 mln lei, a fost depus în cadrul apelului de proiecte la Agenția de Dezvoltare Regională Sud (ADR Sud) și a fost acceptat spre finanțare. Astfel pe 17.10.2025 a fost semnat contractul de finanțare cu ADR Sud conform căruia pentru implementarea proiectului au fost alocați 25,0 mln lei din FNDRL iar 4,2 mln lei va fi contribuția beneficiarilor. Implementarea proiectului este la stadiul de achiziții publice.

Tot pe parcursul anului 2025 au fost:

- Elaborate și transmise Consiliul Județean Alba propunerile de proiecte: Forum Economic, Promovarea Turismului Local prin Platforme Digitale, Cluster Economic Transfrontalier, Rețea Regională de Trasee și Atracții Turistice.
- Elaborate și transmise Consiliul Județean Iași două note conceptuale privind modernizarea Taberei „Izvoraș” și construcția unei piscine la Zloți.

1. Reabilitarea și modernizarea gropii Beccari.

2. Crearea de unități de compostare pentru a transforma resturile agricole în îngrășăminte organice.
3. Program local pentru energie verde și eficiență energetică în clădirile publice – de redenumit doar pentru tabără.
4. Reconstrucția unei porțiuni a Valului lui Taian și marcarea acestuia – poate fi redenumit.
5. Centru de Educație Tehnologică și Inovație – „Cimișlia Digital Hub”

Expoziții. Festivaluri. Sărbători profesionale.

Una din acțiunile incluse pentru implementarea direcțiilor strategice de dezvoltare este organizarea și desfășurarea festivalurilor și sărbătorilor profesionale, care au scop promovarea producătorului autohton.

În scopul promovării producției de struguri pentru masă, pe piața autohtonă și internațională, a fost organizat și desfășurat în or. Cimișlia „Festivalul Național al Strugurelui”, ediția X-a, la care au participat 40 producători de struguri pentru masă din Republica Moldova.

Direcția a participat activ la organizarea și desfășurarea Festivalului Național al Strugurelui, care a avut loc în data de 7 septembrie 2025, și a fost responsabilă de invitarea, aranjarea și gestionarea a 26 agenți economici – producători autohtoni, a 36 meșteri populari, a 4 unități de alimentație publică, a 40 producători de struguri pentru masă din Republica Moldova și standului „Fabricat în Cimișlia”.

Specialiștii Direcției au participat activ, au fost implicați nemijlocit în procesul de organizare, contractare, pregătire și participarea reprezentanților raionului la:

- Expoziția Tourism & Travel Expo care s-a desfășurat în perioada 14-16 februarie 2025 la C.I.E. Moldexpo. Prin participarea la acest eveniment a avut ca efect promovarea raionului Cimișlia, prezentarea artiștilor din raion, vinărilor, pensiunilor și ansamblurilor folclorice locale.

- Expoziția Națională „Fabricat în Moldova”, ediția a XXII-a care s-a desfășurat în perioada 29 ianuarie – 2 februarie 2025, implicare completă în procesul de organizare, contractare, pregătire și desfășurare. La eveniment au participat 9 agenți economici din raion.

Tradițional la sfârșitul lunii noiembrie Direcția a organizat și desfășurat sărbătoarea profesională „Ziua Lucrătorului din Agricultură și Industria Prelucrătoare”, la care au participat circa 80 agenți economici. În cadrul sărbătorii au fost menționați cu diplome și cadouri producătorii agricoli care au avut cele mai bune rezultate în activitate în anul 2025.

Energie Durabilă, Eficiența Energetică

Unul din domeniile de activitate a Direcției este și cel ce ține de energie, climă și eficiență energetică. Specialiștii Direcției au monitorizat realizarea Planului de acțiuni privind Energia Durabilă și Clima a raionului Cimișlia pentru anii 2019-2030, aprobat prin Decizia consiliului raional nr. 03/09 din 21 iunie 2019, au conlucrat cu APL I, cu subdiviziunile structurale ale Consiliului, cu entitățile din subordinea Consiliului, au colectat și sistematizat informațiile și au întocmit raportul privind realizarea acestui plan.

Au fost colectate, sistematizate și transmise Consiliului Național pentru Energie Durabilă informații privind proiectele de eficiență energetică și cazanele pe biomasă solidă din raionul Cimișlia. Specialiștii Direcției au conlucrat cu toate APL I din raion de la care au

colectat informații privind eficiența energetică a clădirilor proprietate publică. Această informație a fost sistematizată și transmisă Consiliului Național pentru Energie Durabilă.

Agricultura

Sectorul agroalimentar a fost și rămâne ramura de bază a economiei raionului, care aduce un aport esențial la crearea bugetului raionului și care determină în mare măsură bunăstarea populației de la sate.

În anul 2025, suprafața totală a terenurilor agricole, pe raion a constituit 68954 hectare, inclusiv: teren arabil - 50711 ha

plantații multianuale - 5369 ha

pășuni - 9683 ha

Ponderea de bază o constituie terenul arabil cu suprafața de 50711 hectare sau 73,5 % din suprafața totală a terenurilor agricole. Suprafața plantațiilor multianuale constituie 5369 hectare sau 7,8 %, inclusiv livezi - 1321 ha, vii - 3386 ha;

Din acestea în comun se prelucrează 42997 ha, sau 84,8 % de către 185 producători agricoli cu diverse forme organizatorico-juridice. Alte 15,2 % de terenuri se prelucrează în mod individual de către gospodăriile țărănești mici.

În anul 2025 producătorii agricoli din raion au semănat culturi agricole pe o suprafață totală de 43812 hectare.

Suprafața cultivată cu culturi cerealiere și leguminoase pentru boabe în anul 2025 a constituit 24287 hectare, cu plante tehnice și oleaginoase – 19264 hectare; cartofi, legume și culturi bostănoase – 18 hectare, plante de nutreț - 243 hectare.

În expresie naturală în total pe raion au fost produse 72461 tone de cereale și leguminoase pentru boabe.

Grâul de toamnă și primăvară fiind cultivat pe o suprafață de 16550 ha a asigurat un volum global de boabe în mărime de 62548 tone, (sau 107 % față de anul precedent), recolta medie pe raion a constituit 37,8 q/ha. Volumul global a orzului de toamnă și primăvară de pe suprafața de 1341 ha a constituit 5247 tone, (sau 118 % față de anul precedent) cu o recoltă medie de 39,1 q/ha.

Porumbul a fost cultivat pe o suprafață de 5175 ha de pe care au fost recoltate în medie (conform datelor operative) câte 19,7 q/ha. (remarcă - la momentul elaborării rezultatelor recoltării, conform datelor statistice, porumbul pentru boabe era recoltat în proporție de 24%) Mazărea pentru boabe a fost cultivată pe o suprafață de 977 hectare de pe care sau recoltat în medie câte 23,4 q/ha. Suprafața de 15986 ha, cultivată cu floarea soarelui (conform datelor operative) a asigurat o recoltă medie de 15,5 q/ha. (remarcă - la momentul elaborării rezultatelor recoltării, conform datelor statistice, floarea soarelui era recoltată în proporție de 90%)

De pe suprafața de 3180 hectare, însemnătate cu rapiță de toamnă, recolta efectivă a constituit 8791 tone, care asigurat o recoltă medie de 27,7 q/ha.

Din culturile etero-oleaginoase prezente pe câmpurile din raion au făcut parte inul și salvia.

Inul fiind însemnăt pe o suprafață de 72 ha, a sigurat o recoltă efectivă de 69,5 tone, cu recolta medie de 9,65 q/ha, iar salvia de pe suprafața de 24 ha a asigurat o recoltă de 273 tone, ceea ce constituie 113,7 q/ha.

La solicitarea Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare în anul 2025, au fost elaborate și prezentate informații privind:

- Suprafețele însemnătate cu culturi de toamnă și stocurile producției agricole pe raionul Cimișlia.
- Registrul consecințelor calamităților naturale în sectorul agricol pe raionul Cimișlia
- Performanțele gospodăriilor viticole din raionul Cimișlia pentru concursul

- republican „Vița de Aur” din cadrul Festivalului Național al Stugurelui .
- Suprafața terenurilor agricole însemânțate cu culturi cerealiere, leguminoase și oleaginoase pe raion, în anul agricol 2024-2025.
- Suprafața terenurilor agricole din raion, irigate prin sisteme de irigare la scară mică.
- Suprafața terenurilor agricole nelucrate și suprafața terenurilor agricole consolidate pe raion.
- Informații operative privind mersul lucrărilor agricole.
- Informație privind spațiile verzi ale localităților urbane și rurale din raion - la solicitarea Ministerului Mediului.

De asemenea s-au prezentat informații:

- Conducătorilor gospodăriilor agricole - 25 informații.
- Primarului satului/comunei - 10 informații.

Pentru familiarizarea producătorilor agricoli cu bunele practici agricole, însușirea și aplicarea în producere de către ei a tehnologiilor și tehnicii agricole performante și promovarea politicii agrare în teritoriu, pe parcursul anului 2023 specialiștii direcției agricole au organizat și petrecut, în comun cu specialiștii MAIA și colaboratorii Instituțiilor științifice de profil, Camerei de Comerț și Industrie , AIPA - 2 seminare instructiv - informative cu temele:

1. Elaborarea contractului de export, inclusiv prin prisma clauzei de forță majoră, mediere și arbitraj.
2. Oportunități de subvenționare din Fondul Național de Dezvoltare a Agriculturii și Mediului Rural.

De asemenea specialiștii direcției au organizat participarea agricultorilor la șapte seminare republicane și zonale cu tema:

1. Particularitățile tăierii în uscat a viței de vie în condițiile anului 2025.
2. Cânepa industrială – o soluție reală pentru un viitor sustenabil
3. Sorg și mei: soluții de adaptare la schimbările climatice în agricultura autohtonă
4. Soluții practice de combatere a bolilor și dăunătorilor în plantațiile viticole.
5. Oportunități de dezvoltare a legumiculturii autohtone.
6. Agricultura durabilă: îmbunătățiri funciare, tehnologii eficiente de producție a culturilor de câmp.
7. Tehnologii, rezultate și perspective în domeniul cultivării porumbului și a culturilor de sorg.

La solicitarea producătorilor agricoli și APL de nivelul I, specialiștii direcției în comun cu colegii de la Secția Situații Excepționale Cimișlia, au efectuat deplasări în localitățile din raion, la unsprezece agenți economici și au participat în lucrul comisiei privind estimarea pierderilor în urma calamităților naturale. În rezultat s-au întocmit acte de constatare a pagubelor cauzate culturilor agricole. Suprafața totală a plantațiilor perene afectate de înghețuri târzii de primăveră, în raion a constituit 96,21 ha, iar valoarea estimativă a producției compromise alcătuiește 7401329 lei.

Specialiștii Direcției în comun cu specialiștii Secției Situații Excepționale s-au deplasat în teritoriu pentru a inspecta starea tehnică a bazinelor acvatică și a construcțiilor hidrotehnice, au întocmit procese-verbale, au prezentat Comisiei pentru Situații Excepționale raportul.

Deasemenea, specialiștii au participat în lucrul comisiei privind verificarea suprafețelor plantate cu plantații pomicole în 4 gospodării agricole, pe o suprafață de 41,06 ha, în scopul subvenționării acestora.

În anul de raport 6 producători agricoli din raion au fost ghidați de specialiștii direcției la întocmirea dosarelor de solicitare a subvențiilor.

Pentru organizarea bunei desfășurări a recoltării culturilor cerealiere de prima grupă, specialiștii Direcției au elaborat planul de măsuri de apărare împotriva incendiilor, aprobat la ședința Comisiei pentru Situații Excepționale a raionului.

S-a acordat suport informațional la 3 specialiști pe reglementarea regimului funciar din primărie și 12 producători agricoli cu aspectele legale, actuale, privind modul de casare și defrișare a plantațiilor pomicole și viticole, în scopul consolidării și subvenționării acestora.

Recomandările, informațiile și noutățile din domeniu primite de către Direcția Economie, Agricultură, Investiții și Turism pentru diseminare în teritoriu au fost transmise beneficiarilor.

Specialiștii Direcției au asigurat participarea a cinci agenți economici din sectorul agricol la Expoziția Națională cu vânzare a produselor agroalimentare „Fabricat în Moldova” la CIE „Moldexpo”, un agent economic la Expoziția – târg internațională specializată de produse, utilaje, tehnologii agricole și meșteșuguri, „Farmer” și a târgului „Toamna de Aur” unde au avut posibilitatea de a-și expune, promova și comercializa producția.

Una din acțiunile incluse pentru implementarea direcțiilor strategice de dezvoltare este organizarea și desfășurarea sărbătorilor profesionale, care au scop promovarea producătorului autohton.

La acest capitol menționăm că la sfârșitul lunii noiembrie a fost organizată și desfășurată sărbătoarea „Ziua lucrătorului din agricultură și industria prelucrătoare”, la care au participat circa 80 agenți economici.

În scopul promovării producției de struguri pentru masă, pe piața autohtonă și internațională, a fost organizat și desfășurat în or. Cimișlia „Festivalul Național al Strugurelui”, ediția X-a, la care au participat 40 producători de struguri pentru masă din Republica Moldova.

Altă componentă a activității Direcției este asistența informațională și metodologică a producătorilor agricoli. Toți cei 83 producători agricoli și persoane fizice care au solicitat informații, atât telefonic cât și prin prezență personală, au fost consultați de specialiștii Direcției privitor la întrebările parvenite.

Sectorul zootehnic

În anul 2025, sectorul zootehnic din raionul Cimișlia a continuat să se dezvolte într-un ritm stabil, menținându-se tendința pozitivă de modernizare a fermelor, diversificare a producției și consolidare a asociațiilor de producători. Comparativ cu datele raportului precedent, se constată o ușoară creștere a numărului de ovine și caprine, datorită activităților implementate în cadrul clusterului OviClust, precum și o îmbunătățire a infrastructurii tehnice la fermele mici și mijlocii.

1. Activități realizate în domeniul zootehnic:

- *Promovarea construcției abatoarelor pentru sacrificarea animalelor și păsărilor* – a fost susținută inițiativa privind edificarea abatorului de porcine în satul Ciucur-Mingir, destinat procesării locale a cărnii și asigurării standardelor de igienă. Pentru deschiderea și punerea în funcțiune a abatorului au fost necesare investiții de aproximativ 1 milion lei, mijloace financiare provenite din credite bancare și contribuțiile proprii ale agentului economic care a implementat proiectul.
- *Participarea producătorilor locali la expoziții și târguri naționale și internaționale* – s-au evidențiat pe tot parcursul anului 2025 producătorii de lapte de capră și de oaie, precum și apicultorii raionului, care au promovat produsele locale la mai multe evenimente economice.
- *Formarea și consolidarea asociațiilor de producători* – au fost organizate seminare de instruire și școli de câmp în cadrul clusterului Ovicaprin Cimișlia–Basarabeasca (OviClust), în scopul fortificării cooperării între fermieri.
- *Consultarea producătorilor privind subvențiile agricole* – au fost acordate asistență și îndrumări producătorilor de lapte și carne de bovine, ovine și caprine privind depunerea dosarelor de subvenționare prin intermediul AIPA.
- *Organizarea instruirilor profesionale și antreprenoriale pentru tinerii agricultori* – în colaborare cu MAIA, AIPA și Camera de Comerț și Industrie au fost desfășurate cursuri practice și teoretice destinate tinerilor fermieri.

2. Proiecte implementate în cadrul clusterului OviClust

În perioada de raportare, în cadrul Clusterului OviClust au fost realizate mai multe proiecte cu impact regional:

- Proiectul PNUD „Piețe reziliente și incluzive în Moldova” (PRIM) – sprijin direct pentru 16 afaceri din cluster (modernizări, instruirii, dotări tehnologice, echipamente comune).
- Proiectul FAO privind suplimentele furajere – 29 de școli de câmp și două experimente pilot pentru testarea suplimentelor nutriționale la ovine și caprine.
- Programul de granturi al Guvernului Japoniei – cinci fermieri beneficiari de echipamente moderne pentru muls, igienizarea laptelui și biosecuritate.
- Programul „Abilitarea economică a tinerilor din regiunea sud” – cinci tineri antreprenori susținuți financiar (5.000–7.000 EUR) pentru dezvoltarea afacerilor în sectorul ovicaprin.

Implementarea acestor proiecte a contribuit la modernizarea infrastructurii zootehnice, creșterea calității produselor și stimularea cooperării între fermieri.

La moment, șeptelul de animale din raionul Cimișlia la 1 octombrie 2025, conform datelor furnizate de către Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor (ANSA), se prezintă astfel:

Categoria	Total pe raion (octombrie)	Populație	Gospodării țărănești
Bovine	1606	1063	543

Ovine	11784	8649	3135
Caprine	6226	1711	4515
Porcine	1236	907	329
Cabaline	113	113	-
Păsări Galinacee	588967	80980	507987
Păsări Palmipede	122210	122210	-
Familii de albi	12200	104488	1712

Concluzii

Pe parcursul anului 2025, sectorul zootehnic al raionului Cimișlia a înregistrat progrese vizibile în direcția creșterii competitivității, modernizării fermelor și coagulării producătorilor în structuri asociative. Activitatea clusterului OviClust a devenit un exemplu de bună practică regională, contribuind la aplicarea tehnologiilor moderne și la dezvoltarea durabilă a sectorului ovicaprin. Se recomandă menținerea direcției actuale de dezvoltare, extinderea programelor de instruire și sprijinirea investițiilor în infrastructura de procesare și biosecuritate.

Situația socioeconomică a raionului Cimișlia

Acest raport prezintă o analiză actualizată a situației economice și sociale a raionului Cimișlia, cu accent pe anul 2024, precum și pe evoluțiile din perioada 2021–2024 și estimările pentru 2025. Datele au fost colectate și sistematizate în baza informațiilor furnizate de Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova, completate cu valori specifice raionului acolo unde acestea au fost disponibile.

Actualizarea datelor permite o interpretare mai clară a tendințelor pozitive și a provocărilor cu care se confruntă raionul, inclusiv declinul natural al populației, schimbările structurale din economie, evoluția câștigurilor salariale, dinamica producției industriale și nivelul investițiilor.

Această abordare integrată oferă o imagine completă asupra stării socio-economice a raionului Cimișlia și susține fundamentarea deciziilor strategice pentru dezvoltarea locală.

Demografia și forța de muncă (perioada 2021–2025)

Raionul Cimișlia este constituit din 39 de localități – 38 sate și un oraș care formează 23 de unități administrativ-teritoriale. Raionul este parte a Regiunii de Dezvoltare Sud.

Evoluția demografică

Raionul Cimișlia se confruntă cu o scădere continuă a populației, fenomen caracteristic majorității unităților administrativ-teritoriale din Republica Moldova.

- 2021: **34 500 locuitori**
- 2023: **32 600 locuitori**
- 2025: **31 185 locuitori**

În doar patru ani, populația s-a redus cu peste **3 300 persoane**, ceea ce reprezintă – **9,6%**, tendință determinată de sporul natural negativ și de migrația externă și internă.

Structura populației raionului pe sexe:

- **Femei: 54%**
- **Bărbați: 46%**

Vârsta medie populației din raionul Cimișlia

- 2022: **42,3 ani**
- 2023: **42,8 ani**
- 2024: **43,3 ani**
- 2025: **43,7 ani**

Coeficientul de îmbătrânire (60+ la 100 locuitori):

- 2022: **29,38**
- 2023: **30,86**
- 2024: **31,96**
- 2025: **33,31**

Creșterea constantă a coeficientului arată o presiune tot mai mare asupra sistemelor sociale și asupra pieței muncii, datorită reducerii populației apte de muncă.

Structura pe grupe de vârstă

- **0–14 ani: ~19%**
- **15–59 ani (populația aptă de muncă): ~59%**
- **60+ ani: ~22%**

În timp ce segmentul tânăr se reduce treptat, segmentul 60+ crește, ceea ce amplifică îmbătrânirea demografică.

Datele statistice confirmă un **spor natural negativ în raionul Cimișlia**:

- Număr nașcuți-vii: în scădere
- Număr decedați: în creștere
- Rata naturală a raionului se situează constant sub media națională

Migrația – factor determinant

Calculul soldului migrației arată pierderi de populație în fiecare an:

An	Imigranți	Emigranți	Sold migrație	Interpretare
2021	1 437	1 843	–406	pierdere netă majoră
2022	3 871	4 254	–383	pierdere, dar ușor redusă
2023	1 954	2 252	–298	ritmul pierderii scade

Migrația afectează atât cantitatea, cât și calitatea forței de muncă, provocând o scădere a populației active și o presiune suplimentară asupra pieței muncii locale.

Impactul migrației asupra forței de muncă

- Reducerea populației apte de muncă influențează negativ disponibilitatea resursei umane pentru întreprinderi și instituții.
- Zonele rurale sunt cele mai afectate: spor natural negativ + migrație externă și internă.
- Oferta de muncă devine mai redusă și mai puțin diversificată.
- Este necesară dezvoltarea urgentă a oportunităților economice atractive pentru tineri.

Economie și Antreprenoriat (date 2021–2024)

Economia raionului Cimișlia continuă să fie concentrată în orașul Cimișlia, singurul centru urban al raionului, unde se regăsesc cele mai diverse activități economice, capacități industriale, servicii și oportunități de angajare. În ultimii ani se observă și o tendință de migrație internă din localitățile rurale spre oraș, determinată de oferta mai mare de locuri de muncă și acces la infrastructură economică.

Numărul de întreprinderi

Conform bazei de date DEAI și datelor BNS, dinamica numărului de întreprinderi este următoarea:

An	Număr întreprinderi totale
2021	432
2022	448
2023	464
2024	499

➡ **Creștere totală în perioada 2021–2024: +67 întreprinderi (+15,5%)**

Majoritatea sunt întreprinderi micro și mici, ceea ce confirmă caracterul antreprenorial local, predominant orientat spre afaceri mici pe domenii precum comerț, servicii, producție alimentară, morărit, prelucrare primară, construcții și transport.

Numărul mediu de salariați

În ultimii ani, numărul mediu de salariați din raion rămâne relativ stabil, cu mici variații:

An	Salariați (total)
2021	7 135

2022	6 710
2023	6 512
2024	6 763

Se observă o scădere moderată în perioada 2021–2023, iar în 2024 un ușor proces de stabilizare. Această evoluție este influențată în principal de migrație și de restructurarea unor sectoare economice.

Câștigul salarial mediu lunar brut

În raionul Cimișlia, câștigul salarial mediu a înregistrat o creștere constantă:

An	Total pe raion (lei)
2021	6 428,4
2022	7 560,4
2023	9 111,9
2024	10 266,1

➡ **Creștere 2021–2024: +59%**

Această evoluție confirmă o tendință pozitivă de aliniere treptată la nivelurile salariale din regiunea Sud și din republică, fiind susținută de majorarea salariilor în instituții publice, dar și în sectorul privat (industrie alimentară, construcții, servicii).

Venituri din vânzări – structura întreprinderilor

Datele pentru perioada 2021–2024 arată o creștere a volumului de vânzări ale întreprinderilor:

An	Venituri totale (mil. lei)
2021	2 091,31
2022	2 992,98
2023	2 894,53
2024	3 232,47

➡ Creștere totală 2021–2024: +1,14 miliarde lei

Cele mai dinamice segmente sunt întreprinderile mici și micro, care generează peste 60% din veniturile totale.

Concluzie

Structura economiei raionului Cimișlia rămâne una mixtă, bazată pe:

- **industrie alimentară** (morărit, panificație, carne, vin, lactate)
- **agricultură și procesare primară**
- **servicii comerciale și transport**
- **construcții și lucrări inginerești**

Tendențele pozitive evidențiate sunt:

- creșterea numărului de întreprinderi
- creșterea veniturilor și a producției industriale
- majorarea câștigului salarial
- stabilizarea numărului de salariați în 2024

Industria raionului Cimișlia

Industria raionului Cimișlia este structurată preponderent în jurul unor întreprinderi cu tradiție în domeniul agroalimentar și prelucrător. În prezent, industria locală este reprezentată de:

- **4 fabrici de vin**
- **2 brutării**
- **2 întreprinderi producătoare de salamuri și produse din carne**
- **1 combinat de bere și băuturi nealcoolice**
- **1 fabrică de brânzeturi**
- **4 uscătorii de fructe**
- **2 fabrici de mobilă**
- **1 producător de tehnică agricolă**
- **17 mori**

Valoarea producției industriale livrate continuă să crească semnificativ:

- **2021:** 195,8 mil. lei
- **2022:** 302,1 mil. lei
- **2023:** 315,9 mil. lei
- **2024:** 431,4 mil. lei

Creșterea în 2024 este deosebit de relevantă, marcând o consolidare a capacității industriale și o adaptare mai bună la cererea pieței.

Exporturile au evoluat semnificativ:

- **2021:** 6,8% din producție livrată pe piața externă
- **2022:** 23,5%
- **2023:** 30,7%

- **2024:** 31,6%

Această dinamică arată nu doar extinderea capacităților de producție, ci și creșterea competitivității produselor industriale ale raionului pe piețele internaționale.

Gama principală a produselor industriale fabricate

Pe baza datelor furnizate, principalele produse industriale realizate în raion în 2021–2024 sunt:

Produs	2021	2022	2023	2024	Evoluție relevantă
Carne, inclusiv de pasăre (t)	—	12,2	16,7	60,9	creștere semnificativă în 2024
Mezeluri (t)	7,9	7,7	7,2	7,5	stabil, ușoară variație
Făină (t)	6456,5	12 195,8	8 878,3	14 964	creștere +188% față de 2021
Nutrețuri animale (t)	7465,3	12 111,7	9 969,1	9 769	+162,2% față de 2021
Pâine (t)	565,8	496,1	477	—	tendință de scădere
Produse de cofetărie (t)	65,5	74,5	83,3	86,9	creștere constantă
Vinuri naturale (mii dal)	77,9	321,9	225,2	55,3	salt major în 2022, apoi scădere

Datele arată o industrie diversificată, cu creșteri accelerate în ramurile bazate pe cereale și nutrețuri și cu fluctuații în sectorul vitivinicol, influențat de condițiile climaterice și piața externă.

Un nivel accelerat de dezvoltare a fost înregistrat în continuare în industria producerii vinului, care după o creștere spectaculoasă de **413% în anul 2022**, își menține poziția ca sector strategic al raionului Cimișlia, consolidându-și prezența pe piețele externe. Acest avans confirmă competitivitatea crescândă a producătorilor locali și capacitatea lor de a accesa noi piețe.

În același timp, industria vitivinicolă continuă să se confrunte cu provocări majore, în special cele generate de schimbările climaterice — variabilitatea precipitațiilor,

temperaturile extreme și riscurile asupra calității recoltelor. Din acest motiv, devine esențială promovarea politicilor de sustenabilitate, precum și implementarea soluțiilor tehnologice moderne care pot crește eficiența proceselor, îmbunătăți controlul calității și optimiza întregul flux de producție.

În ceea ce privește investițiile în active imobilizate, raionul Cimișlia înregistrează o evoluție pozitivă în perioada **2021–2024**. Volumul total al investițiilor a crescut de la **282,7 milioane lei în 2021** la **369,5 milioane lei în 2024**, ceea ce reprezintă o majorare de **aproximativ 31 %**. Această tendință ascendentă este influențată atât de sursele din bugetul de stat — care au crescut substanțial în 2024 la **244,1 milioane lei**, față de doar **19,3 milioane lei** în 2021 — cât și de investițiile din bugetele autorităților publice locale, care au urcat de la **32,9 milioane lei (2021)** la **37,4 milioane lei (2024)**.

Analiza structurii investițiilor arată o intensificare a investițiilor în **clădiri rezidențiale**, care cresc de la **44,8 mil. lei (2021)** la **69,6 mil. lei (2024)**, precum și o consolidare a investițiilor în **mașini și utilaje**, care reprezintă una dintre cele mai dinamice categorii (de la **117,3 mil. lei** în 2021 la **142,7 mil. lei** în 2024). Această evoluție indică un potențial sporit al raionului pentru modernizarea infrastructurii economice și a capacităților de producție.

Per total, perioada **2021–2024** confirmă o tendință clar pozitivă în investițiile capitale ale raionului, ritmul de creștere al acestora fiind net superior celui înregistrat la nivel național în anii precedenți.

Concluzii

1. **Economia raionului Cimișlia continuă să manifeste o evoluție pozitivă**, însă ritmul rămâne moderat. Indicatorii precum producția industrială, investițiile în active imobilizate și numărul de întreprinderi arată o tendință de creștere stabilă în perioada 2021–2024.
2. **Declinul demografic persistă**, în special în mediul rural. Populația totală a scăzut de la 33 407 persoane în 2022 la 31 185 în 2025. Reducerea populației active – accentuată de sporul natural negativ și migrația externă – afectează direct disponibilitatea forței de muncă.
3. **Migrația rămâne un fenomen major**: soldul migrației este negativ în toți anii analizați (–406 în 2021, –383 în 2022, –298 în 2023). Acest lucru influențează competitivitatea economică și capacitatea antreprenorială locală.
4. **Orașul Cimișlia este principalul pol economic al raionului**, concentrând majoritatea activităților economice, locurilor de muncă și întreprinderilor mici și mijlocii. În ultimii ani, se observă o trecere graduală a populației tinere din rural spre urban.
5. **Câștigul salarial mediu brut înregistrează o creștere constantă**:
 - 2021: 6 428 le
 - 2022: 7 560 lei
 - 2023: 9 112 lei
 - 2024: 10 266 leiAceastă evoluție indică îmbunătățirea condițiilor de remunerare, dar este însoțită de presiuni inflaționiste.

6. **Sectorul industrial are o performanță vizibil mai bună**, cu creșterea valorii producției industriale de la 195,8 mil. lei (2021) la 431,4 mil. lei (2024). Ponderea producției livrate pe piața externă a crescut semnificativ:
- 2021: 6,8%
 - 2022: 23,5%
 - 2023: 30,7%
 - 2024: 31,6%
7. **Investițiile în active imobilizate cresc substanțial**, reflectând interesul pentru dezvoltare economică și modernizare:
- 2021: 282,7 mil. lei
 - 2022: 399,7 mil. lei
 - 2023: 328,3 mil. lei
 - 2024: 369,5 mil. lei
- Creșterea este susținută atât din surse publice, cât și din surse private, iar investițiile în 2024 sunt dominate de finanțările din bugetul de stat (244 mil. lei).
8. **Structura investițiilor arată o orientare spre modernizare tehnologică**, cu creșteri importante la:
- Mașini și utilaje: 117,3 mil. lei (2021) → 170,1 mil. lei (2022) → 122,4 mil. lei (2023) → 142,7 mil. lei (2024)
 - Construcții ingineresti: 51,4 → 55,6 → 64,3 → 52,4 mil. lei
9. **Sectorul vitivinicol rămâne cel mai dinamic segment industrial**, producția de vin crescând spectaculos cu **413%** în perioada 2021–2022, iar ulterior menținând un ritm stabil datorită exporturilor în creștere.

Secretara interimară a consiliului

Mariana Vasluian